

שיעור כישורי חיים
השוואה חברתית באמצעות הרשת

כחלק מהשבוע הלאומי לגלישה בטוחה ברשת תשפ"ב - "מתחברים על בטוח"

אני משתף משמע אני קיים - האמנם?

מיומנות מרכזית
 חשיבה ביקורתית במרחב הדיגיטלי

שכבות ז-ט

הקדמה לצוותי החינוך:

השבוע הלאומי לגלישה בטוחה ברשת תשפ"ב מתקיים גם השנה בסימן **"מתחברים על בטוח"**; מסר זה מקבל משנה תוקף לנוכח השאיפה שלנו, כאנשי חינוך, לקדם את תחושת השייכות והחיבור של התלמידים למערכת הבית ספרית והכיתתית, לקדם את תחושת המוגנות ולמנוע אלימות, גם בתקופת הקורונה.

נוכח כל אלה, חשוב שנדגיש בפני תלמידינו במהלך השבוע הלאומי את החשיבות שבהתנהלות חיובית וחברתית ברשת, הפיכת הרשת למרחב בו כולם מרגישים שייכות, קרבה ומוגנות. זאת, תוך שמירה על הפרטיות, הימנעות ממצבי סיכון ופגיעה והקפדה על שימוש מאוזן במסכים.

מטרות השיעור

- בירור עמדות התלמידים אודות תיעוד ושיתוף ברשת.
- הגברת מודעות התלמידים להשפעות התיעוד והשיתוף ברשת על האופן בו הם חווים חוויות.
- פיתוח חשיבה ביקורתית בעת חשיפה לתכנים, תמונות או סרטונים במרחב הדיגיטלי.

מידע ונתונים רלוונטיים לשיעור

- הנוער בישראל "חי" ברשתות החברתיות: 87% מבני הנוער נמצאים בוואטסאפ, 68% באינסטגרם, 42% בטיק-טוק.
- שליש מבני הנוער בודקים את כמות התגובות או הלייקים שקיבלו כל כמה דקות. בני הנוער מדווחים שכשהם לא מקבלים מספיק לייקים בתגובות הם חשים כעס (15%), עלבון (15%), חוסר בטחון (26%), תסכול (28%) ואכזבה (59%).
- 55% מבני הנוער מדווחים שהם מרגישים שהם מחמיצים חוויות מהנות שאחרים חווים.
- 45% מדווחים שהרשתות גורמות להם להרגיש שלאחרים יש חיים אחרים ומושלמים.
- 10% מבני הנוער מדווחים על כך שהפיצו תמונות מביכות או אישיות שלהם ברשת.

לשיקול דעת המורה האם לשתף את הנתונים המוצגים בשקף.
הנתונים נאספו מדוח החיים הדיגיטליים של בזק 2019-2020 ממחקרים מהארץ ומהעולם
וממוקד 105

ידע, מיומנויות וערכים

ידע

העמקה בנושא תופעת התיעוד והשיתוף ברשת בקרב בני נוער.

הבנת ההשפעות של תיעוד ושיתוף ברשת על האופן בו בני נוער חווים חוויות.

מיומנויות

» מיומנויות קוגניטיביות

חשיבה ביקורתית במרחב הדיגיטלי, הבנת קשרי סיבה תוצאה

» מיומנויות רגשיות (תוך-אישיות)

- מודעות עצמית-הפעלת שיקול דעת ושליטה עצמית, ויסות עצמי,

אחריות אישית

- הכוונה עצמית – ויסות רגשות באופן יעיל

» מיומנויות חברתיות (בין-אישיות)

- מודעות חברתית – לגלות מודעות להשפעות ולהשלכות של אופני

התבטאויות והצגה עצמית במרחב הדיגיטלי, אחריות חברתית,

שמירה על פרטיות

- התנהלות חברתית – התמודדות עם לחץ קבוצתי

ערכים

» אחריות

» כבוד

» התחשבות

» שמירה על פרטיות

[הוראה באמצעות](#)

[חקר מקרה](#)

מהלך השיעור

הנחיות להוראת השיעור

השקופיות הבאות מפרטות את מהלך השיעור ומיועדות להצגה בשיעור.

« בגוף כל שקופית מופיע התוכן להקרנה ולעבודה עם התלמידים.
« בתחתית השקופית (בהערות) נמצאות הרחבות והנחיות לך – המורה.

הנחיות לשיח מיטבי

שיח מעודד ומקבל

שיתוף מהלב

הקשבה ממקום מתעניין ולא שיפוטי

כבוד לדברי החבר/ה

הנאמר בשיח נשאר בינינו,
אפשר לשתף אחרים בנושא, אך לספר רק על עצמי

חשוב לחזור על הכללים המרכזיים בכל שיעור, על מנת לבסס מרחב בטוח המאפשר שיח רגשי בין התלמידים.

מה נלמד היום?

- נברר מהן העמדות שלנו לגבי תיעוד ושיתוף ברשת.
- נכיר את השפעות התיעוד והשיתוף ברשת על האופן בו אנחנו חווים חוויות.
- נפתח חשיבה ביקורתית ומודעת בעת חשיפה לתמונות וסרטונים ברשת.

"היוטיוברים"

"היוטיוברים" - פתיח ראשון לשיעור (למורה - אין צורך להעביר את שני הפתיחים. ניתן לבחור מה מתאים יותר לכיתה).

המורה תקרין את הסרטון **"היוטיוברים: תכירו את סתיו ראול"** (קטע סאטירי מתוך "ארץ נהדרת", העוסק בתופעת השיתוף והתיעוד ברשת והאופן בו חווים חוויות דרכן). על מנת להקרין את הסרטון, יש ללחוץ על הקישור.

לאחר הצפייה בסרטון, התלמידים יוזמנו לענות על השאלות הבאות:

1. מה מניע בני נוער (ומבוגרים) לתעד בעזרת הסמארטפון רגעים שונים? מה הקשר בין התיעוד לבין השיתוף?
2. כיצד אתם מתנהלים ברשתות החברתיות מבחינת תיעוד ושיתוף החוויות שלכם?
3. מי מכם שיתף/לא שיתף תמונה או סרטון ובדיעבד הצטער על כך?
4. מהם גבולות הפרטיות שלכם בשיתוף ברשתות החברתיות?

"היוטיוברים"

שאלות בעקבות הצפייה בסרטון:

מה מניע בני נוער (ומבוגרים) לתעד בעזרת הסמארטפון רגעים שונים? מה הקשר בין התיעוד לבין השיתוף?

כיצד אתם מתנהלים ברשתות החברתיות מבחינת תיעוד ושיתוף החוויות שלכם?

מי מכם שיתף/לא שיתף תמונה או סרטון ובדיעבד הצטער על כך?

מהם גבולות הפרטיות שלכם בשיתוף ברשתות החברתיות?

החוויה או התמונה - מה שווה יותר?

החוויה או התמונה – מה שווה יותר? פתיח שני לשיעור (למורה- אין צורך להעביר את שני הפתיחים. ניתן לבחור מה מתאים יותר לכיתה).

המורה תקרין לתלמידים כתבה חדשותית: **ניסוי בשיתוף נועה קירל** (יש להקרין את דקות 34:00-42:35). במסגרת הכתבה נערך ניסוי העוסק בתיעוד ובשיתוף תמונות ברשת, בשיתוף עם כוכבת הילדים והנערה נועה קירל. בעקבות הכתבה, התלמידים יוזמנו לענות על השאלות הבאות:

1. אילו מחשבות עולות בכם בעקבות הצפייה בכתבה?
2. מדוע הבנות הצעירות כה התעצבו? מה הייתם אומרים להן אילו יכולתם לשוחח עמן?
3. מה ההבדל בין "לדבר עם נועה" לבין "להצטלם עם נועה"? מבחינת הבנות? מבחינת נועה? מבחינתכם?
4. האם קרו לכם מקרים דומים? כיצד פעלתם וכיצד הייתם פועלים בדיעבד?

החוויה או התמונה- מה שווה יותר?

שאלות בעקבות הצפייה בכתבה:

✦ אילו מחשבות עולות בכם בעקבות הצפייה בכתבה?

✦ מדוע הבנות הצעירות כה התעצבו? מה הייתם אומרים להן אילו יכולתם לשוחח עמן?

✦ מה ההבדל בין "לדבר עם נועה" לבין "להצטלם עם נועה"? מבחינת הבנות? מבחינת נועה? מבחינתכם?

✦ האם קרו לכם מקרים דומים? כיצד פעלתם וכיצד הייתם פועלים בדיעבד?

שיתפתי-משמע אני קיים: עבודה בקבוצות

זוגיות ברשת

עמית, בת זוגו של רועי, לא מרגישה צורך לשתף ברשתות החברתיות רגעים מתוך הקשר הזוגי שלהם. רועי,

לעומתה, אוהב לשתף ברגעים בהם הם מבליים יחד או בתמונות סלפי משותפות בהן הם נראים מאושרים.

שאלות לדיון:

• עמית ורועי נקלעו לקונפליקט סביב סוגיית השיתוף ברשתות החברתיות. מה עמדתכם בעניין זה?

• עם מי אתם מזדהים, מדוע?

• כיצד הייתם נוהגים אם הייתם במקומם?

המורה תחלק את תלמידי הכיתה לקבוצות (5-6 תלמידים). כל קבוצה תקבל כרטיסיה לדיון ותתבקש לענות על השאלות המלוות את סיפור המקרה.

א. זוגיות ברשת – קונפליקט בין בני זוג אודות שיתוף הזוגיות ברשת.

ב. יום המעשים הטובים – דילמה אודות שיתוף פעילות התנדבותית.

ג. אני ואתה בחופש הגדול – השפעת השיתוף של האחרים ברשת על מידת שביעות הרצון שלי.

שיתפתי-משמע אני קיים: עבודה בקבוצות

יום המעשים הטובים

תלמידי כיתות ט' יצאו לפעילות התנדבותית ביום המעשים הטובים. השכבה התחלקה לקבוצות וכל קבוצה ערכה את הפעילות במקום אחר. התלמידים דיווחו על עשייה משמעותית וערכית במיוחד. בערב, ראה רון שמרבית הקבוצות שיתפו ברשתות החברתיות תמונות מחוויות היום. תחילה, חשב מיד לשתף גם הוא, אך לרגע עצר והתלבט אם כדאי לו לשתף.

שאלות לדיון:

- מה יכול היה להניע את רון לשתף? מה עשוי היה לעצור אותו מלשתף?
- באיזו מידה עצם השיתוף משפיע, לדעתכם, על חוויית ההתנדבות והתרומה של רון?
- כאשר אתם חושבים לשתף תוכן מסוים, מהם השיקולים העומדים לנגד עיניכם?

שיתפתי-משמע אני קיים: עבודה בקבוצות

אני ואתה בחופש הגדול

סוף סוף הגיע החופש הגדול. השנה, דנה החליטה לחסוך כסף לקניית כרטיסים להופעה של להקה שמגיעה מחו"ל. לכן, היא מבלה חלק לא מבוטל מהחופשה בעבודה כבייבי-סיטר. דנה נהנית ואוהבת את עבודתה עם הילדים הצעירים ומתרגשת מכך שבפעם הראשונה תהיה עצמאית ותקנה את הכרטיסים בזכות עצמה. באחד מהימים כשנכנסה לפרופיל שלה ברשת החברתית, ראתה את התמונות של חבריה מבלים בים... פתאום החלה להצטער שהיא עובדת ולא מבלה כמו חבריה.

שאלות לדיון:

- אילו תחושות עולות בדנה, לדעתכם, בעקבות שיתופי החברים ברשת החברתית?
- האם קרה לכם שהשיתופים של חבריכם ברשת השפיעו על תחושת ההנאה ושביעות הרצון שלכם מהחוויות שאתם חוויתם?
- כיצד התמודדתם עם מקרים מהסוג הזה?

שאלות לדיון בכיתה

- "שיתפתי- משמע אני קיים!"- האמנם? מה דעתכם על הההיגד לאור הדיון בקבוצות?
- האם ניתן לדעתכם ליהנות מחוויה מבלי שתועדה ושותפה ברשת?
- מה גבולות הפרטיות שלכם בעידן שבו הסביבה מרבה לשתף?
- אילו מיומנויות וכישורים יכולים לסייע לבני נוער להתנהל בצורה מיטיבה ברשת בכל הקשור לתיעוד, שיתוף והפצה?

רגע ממשיגים

מהי זהות מלוטשת?

זהות מלוטשת מתייחסת למידע האישי והחברתי שהאדם מפרסם על עצמו ברשת, כשהוא בוחר לעצב את אותו מידע וללטש אותו, בשאיפה לבנות לעצמו זהות שבעיניו נתפסת כנכספת וכמוערכת במיוחד. על פי רוב, זהות מלוטשת תהיה מוחצנת, תציג רק חלק ממאפייני החיים של האדם, תסתיר מאפיינים שאינם מוערכים חברתית ותדגיש מאפיינים שמוערכים חברתית.

[ARE YOU LIVING AN INSTA LIE?](#)

וכך זה נראה: צפו בסרטון!

בתום הדיון, חשוב להכיר לתלמידים את המושג "זהות מלוטשת" ולהעלות את השאלה איך זה משפיע עלינו שאנשים מעלים רק את החלקים החיוביים של חייהם? להמחשה מומלץ לצפות בסרטון המצורף.

מה המסר שלנו?

- תיעוד ושיתוף של רגעים וחוויות ברשתות החברתיות אינם פסולים לכשעצמם, פעמים רבות יש בכך כיף ועניין.
- לפני התיעוד כדאי להפעיל שיקול דעת ולבחון האם העיסוק בתיעוד אינו פוגם בחוויה עצמה.
- לכולנו יש יכולת "לנצור" רגעים, זיכרונות וחוויות. אפשרו לעצמכם להיות בחוויה באופן אותנטי וסמכו על עצמכם שתזכרו אותה.
- החשיפה לתמונות וסרטונים שעברו ליטוש עשויה ליצור תחושה ש"הדשא של השכן ירוק יותר". מציאות מדומה ו"מלוטשת" אינה משקפת בהכרח את החיים עצמם. אל תשכחו להתבונן בשיתופים השונים בעיניים מודעות.

מסכמים שיעור

מסכמים שיעור: המורה תבחר ענן אחד להתייחסות, אח"כ ניתן לאפשר לכל תלמיד/ה יבחר משפט שהוא/היא רוצה להתייחס בנוסף.
נשמע כ- 5 תלמידים.

יישום

נבחרתם להיות שגרירים בכנס ארצי העוסק בתרבות התיעוד והשיתוף של בני נוער בדשנות החברתיות! עליכם להציג מסרים שישפיעו על תרבות זו. בחרו את המסרים שלכם לאור הדיון הכיתתי.

ניתן להציג את המסרים בכל דרך יצירתית:

רעיון לאפליקציה

הצגה

כרזה

סרטון/כרסומת

בתום העבודה בקבוצות, שובו למליאה, הציגו את התוצר שלכם ואת המסר העיקרי אותו ברצונכם להעביר.

המורה תציג לתלמידים את משימת היישום. כל תלמיד יוכל לבחור באיזו דרך ירצה להציג את המסרים ביחד עם חברי קבוצתו. בתום העבודה המשותפת, התוצרים יוצגו במליאה הכיתתית.